

Không nên “bình” thơ văn hàng tỉnh

Trọng Huân

Chào mừng các bạn đón đọc đầu sách từ dự án sách cho thiết bị di động

Nguồn: <http://vnthuquan.net>

Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Mục lục

[Không nên “bình” thơ văn hàng tỉnh](#)

Trọng Huân

Không nên “bình” thơ văn hàng tỉnh

Hoàng Trọng Muôn, hội viên Hội Văn học Nghệ thuật Hà Nam tặng tôi tập sách “ Thử bàn về Văn học Hà Nam đương đại” – Nhà xuất bản Hội Nhà văn, nộp lưu chiểu tháng 4/2010.

Tôi đã đọc kỹ cuốn sách. Có lẽ tôi không đi sâu vào nội dung cuốn sách, mà tản mạn đôi ba điều: bởi đã đọc cuốn sách Muôn tặng; bởi những gì trước đó tôi đã đọc một số tác phẩm khác của Muôn và cả những gì chúng tôi trao đổi trước đây; bởi suy nghĩ khác của tôi nữa.

Trước hết, sau khi đọc “Thử bàn về văn học Hà Nam đương đại” của Hoàng Trọng Muôn, tôi thấy một bức tranh tương lai của văn học Hà Nam không mấy sáng sủa, nếu không nói rằng, nó tối xìn xịt. Và quả thật, những người được Hoàng Trọng Muôn “bình”, nay lại in ra sách nữa, chắc họ không mấy hài lòng, nếu không nói rằng, họ sẽ căm tức, nhảy dựng lên và...

Nếu như tôi, tôi sẽ không “bình”. Dưới đây tôi sẽ nêu ra những nguyên do không nên “bình”:

Trước hết cuốn sách in ra chưa ráo mực, thì Hoàng Trọng Muôn đã bị Hội VHNT Hà Nam xóa tên trong danh sách hội viên.

Cách đây độ dăm năm, tôi mới biết, ở cấp tỉnh có “cái” hội Văn học nghệ thuật tỉnh... và lúc đó, tôi rất ngạc nhiên. Có lẽ ở ta có lắm hội hè lắm, đến trăm, nghìn thứ hội. Tôi đơn cử các hội: hội Nông dân, hội Phụ nữ, hội Người cao tuổi, hội Người mù, hội Nuôi ong, hội Cây cảnh, hội Chim cảnh, hội Cựu chiến binh, ngoài ra còn hội đèn Bà Chúa Kho, hội đèn Phủ Đồng, hội Phủ Giầy,... nghĩa là trăm nghìn hội hè đình đám.

Rất may rằng cấp huyện và xã, nhà nước không thành lập hội VHNT. Có chăng là mười năm trước, hội thơ các làng, xã rộ lên – may là các câu lạc bộ này đều tự nguyện, dân không phải đóng góp thuế để nuôi. Ai thích thì tham gia; ai có thơ thì đến đó mà đọc, đọc thoải mái, thích nữa thì bỏ tiền ra in, mà phát không cho cả làng, cả họ và toàn thể nhân dân.

Ngày xưa, vua Lê Thánh Tông có lập hội thơ – gọi là Hội Tao đàn. Có thể người ta sợ vua mà phải gia nhập hội. Nhưng chắc chắn rằng, hội viên phải là những nhà thơ, vì vua Lê Thánh Tông vốn là người hay chữ. Còn ngày nay, hiện cả nước có 63 tỉnh thành, tạm tính mỗi tỉnh có độ 100 “nhà” tương đương như Hội VHNT Hà Nam – gồm các loại hình nghệ thuật, chứ không phải riêng văn thơ - vậy cả nước có 6,3 nghìn “nhà”, cộng thêm 1.000 “nhà” văn thơ trung ương, chưa kể độ dăm, mười vạn “nhà” không chuyên, ôi “nhà” của nước ta đông đảo quá!

Một lần tôi sa vào đám các “nhà” văn thơ. Chỗ tôi gặp họ ở ngay công viên Thống Nhất, Hà Nội - một quán cóc. Thật kinh khủng, các nhà văn thơ ta cứ văn thơ phát tiết cả ra mồm, họ oang oang bàn văn thơ giữa đường giữa chợ và theo như họ phát ngôn, thì họ là những nhà văn thơ nhón, siêu cự phách, tác phẩm tuyệt cú mèo và hôm ấy, tôi được họ dúm vào tay phát hành mấy tập thơ, kèm theo là thu tiền ngay tại chỗ, giá thu đến mấy chục nghìn một sản phẩm. Sản phẩm thơ văn của họ, tại bìa bốn, không thấy đề giá - chắc các “nhà” ngụ ý rằng: thơ văn của họ - vô giá.

Thường bây giờ nói về cơ chế quản lý kinh tế một thời của nước người ta hay phê phán rằng: bao cấp, tập trung, quan liêu. Vậy còn các tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp kể trên, có mắc thứ bao cấp, tập trung quan liêu không? Bao cấp là cái chắc. Phải bao cấp, nó mới tồn tại. Bao cấp bằng cách mỗi năm cho nó một tí tiền, nên “hội” sống không ra sống, chết chữa ra chết, cứ dật dờ.

Lại nói hiện nay người ta bao cấp cho các ông bà nhà văn thơ có thể, mỗi tác phẩm văn chương được bao cấp cỡ mười đến hai mươi triệu. Với cơ chế cho này, sẽ có người xin và hiện tượng xin cho của mô hình kinh tế XHCN vài mươi năm trước, nay lại diễn ra ở việc sản xuất, in ấn, sáng tác văn thơ. Và với cung cách này người ta cũng chả quản được khâu chất lượng văn thơ đâu. Thủ tục xin tiền hội in sách đại khái như sau: đăng ký đề tài và số trang của tác phẩm, rồi ứng một số phần trăm trước, sau đó độ 1 năm, nộp bản

thảo. Thử hỏi lúc đó, nếu tác phẩm văn mà như đơn thuốc, thì Hội có đòi được người viết không?

Trên Trung ương đã có Hội Nhà văn thơ trung ương, dưới tỉnh có Hội Văn học nghệ thuật tỉnh. Như vậy sẽ có hai hạng nhà văn thơ: hạng tỉnh và hạng quốc gia.

Tiêu chí của nhà văn thơ tỉnh là gì nhỉ? Chắc chất lượng văn, thơ sẽ thấp hơn, tư tưởng văn, thơ phải non hơn và văn, thơ cũng không được nghệ thuật cho lắm so với văn thơ quốc gia.

Giả sử như tỉnh Hà Nam không có được một nhà thơ, nhà văn đạt tiêu chuẩn cấp tỉnh. Song vì tỉnh có hội VHNT, nên tất nhiên phải lừa những nhà văn nhà thơ cấp xã, cấp làng vào cho có đủ quân số - đủ lệ bộ. Với cái hội đó, thì 100 năm, chứ một nghìn năm cũng chả tạo ra được nhà văn như cụ Nam Cao và tác phẩm Chí phèo.

Thời cụ Nam Cao, có thể do sự cai trị của Pháp, họ chủ trương để dân ta ngu đi, nên không có có hội VHNT tỉnh, cụ Nam Cao viết bài, truyện, phải gửi lên trung ương đăng. Và Pháp cũng chả thành lập, kết nạp, hay công nhận cụ là nhà văn quốc gia. Thế mà dân ta cứ gọi, cứ tấn phong cụ là nhà văn. Và chưa hết, sau này, hậu sinh còn phong cấp và xếp những truyện trước Cách mạng Tháng tám của cụ vào dòng Văn học hiện thực phê phán (để nó không lẫn vào dòng văn học hiện thực xã hội chủ nghĩa sau này - tức là những

“chuyện” ông, bà công nhân tích cực lao động đến ho lao vì nhà máy; ông, bà nông dân làm đến suy dinh dưỡng vì HTX, để đến độ hôm nay cả nền công nghiệp lớn xã hội chủ nghĩa và nông nghiệp HTX tan ra gần hết.

Sáng nay ngồi uống cà phê trên căng tin cơ quan, ngó qua ô kính, thấy vườn cây cảnh bên ngoài khung cửa, có nhưng tháp nhỏ trang trí ở các góc lan can vườn, nó là những tháp nhỏ theo kiến trúc Nhật Bản, ta du nhập về. Lại nhìn thấy mấy đèn lồng đỏ treo trên trần nhà. Đó là thứ văn hóa du nhập từ Trung Hoa. Tôi lại nhớ hôm trước có việc xuống Trường cao đẳng Phát thanh và truyền hình Phủ Lý, lúc nghỉ ở khách sạn, tại tiền sảnh có hai bức tượng Thị Nở và anh Chí. Quả thật, nhân vật đó được Nam Cao xây dựng rất thành công, và nó là thứ méo mó của sự xấu. Vậy mà nay nó lại được đúc thành tượng, trang trí. Đã trang trí, thì phải là cái đẹp chứ? Tôi từng đến một số nơi, họ bày nồi đất, chum vại thô mộc và dựng cả những ngôi nhà tranh, vách đất. Đó là biểu tượng của văn hóa Việt Nam ư. Ôi nghĩ mà buồn, tại sao nước Việt ta không có những thứ văn hóa đẹp nhỉ (đã gọi là văn hóa thì đã bao hàm cái đẹp rồi). Cái thứ văn hóa lọ sành, Thị Nở trên, cứ gọi là biểu tượng của văn hóa Việt đi, thử hỏi có quốc gia nào du nhập nó về để trang trí ở nước họ không?

Tôi cứ buồn cười chi tiết Hoàng Trọng Muôn đưa ra trong cuộc thi của HVHN Hà Nam: Giải thưởng Văn học nghệ thuật Nguyễn Khuyến lần thứ V (2001-2005), gom mãi mới được 6

tác phẩm dự thi và sau đó, cả 6 cái đều trúng giải. Nhưng nghĩ “Hội” Hà Nam cũng rách việc, việc gì phải gửi lên tận trung ương nhờ chấm. Có ai dám khẳng định rằng, Hội trung ương đã khách quan, công tâm và trình độ. Vớ phải tay tôi, tôi sẽ lấy cái thúng, cho 6 sản phẩm trên vào đó và xóc lên, rồi một người bịt mắt, thò tay vào bốc, tác phẩm nào bốc trúng đầu tiên, sẽ cho giải nhất, và các sản phẩm sau, theo thứ tự lần bốc, mà trao thứ bậc giải. Vậy là có tiện không, vừa công bằng, công khai, dân chủ, lại nhanh, tiết kiệm - rẻ.

Trở lại việc “bình” văn thơ của Muôn, theo tôi Hoàng Trọng Muôn không nên “bình”. Hội VHNT tỉnh là thứ phải có theo phong trào, phải bao cấp, và tất nhiên, nếu như vậy sẽ sinh ra những tác phẩm và nhà văn nhà thơ như vậy. Có thể, trong số ấy cũng có những “Nhà” đạt đúng nghĩa là “Nhà”. Muôn cứ thử so sánh, dưới thời cụ Nam Cao và cả nước ta, có mấy Nhà đâu. Số “Nhà” chỉ đếm trên đầu ngón tay. Cứ lấy con số 100 người làm nghệ thuật ở Hà Nam, trong đó có 20 người làm văn thơ, thế thì hiện nay số “nhà” đã gấp 20 lần thời cụ Nam Cao rồi còn gì.

Số lượng đông như vậy, sáng tác ra dòng thơ văn bình bình là đúng rồi, làm sao có thể yêu cầu chất lượng cao được. Phải chấp nhận văn thơ phong trào, văn thơ cổ động, văn thơ...Vậy thì việc gì Hoàng Trọng Muôn phải thất vọng về tương lai văn học Hà Nam và việc gì phải “bình”!

Theo tôi , Hoàng Trọng Muôn cứ chọn các tác phẩm hay, đẹp, gai góc của quốc gia mà bình, chứ thứ nào là thơ văn sành sỏi non của tỉnh nhà, thì xin miễn “bình” cho mất công, tốn sức; bình để người ta ghét cho, lại còn mang tiếng vạch áo cho người xem lưng và cái họ nó giáng vào thân./.

Hà Nội, ngày 14/05/2010

Nguồn: <http://vnthuquan.net>

Phát hành: Nguyễn Kim Vỹ.

Nguồn: Tác giả/ VNthuquan - Thư viện Online

Được bạn: Ct.Ly đưa lên

vào ngày: 20 tháng 5 năm 2010